

Бочек Оксана Іванівна,
науковий співробітник
ДНДІ МВС України,
м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0002-3884-8897

ВЗАЄМОДІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ З НАСЕЛЕННЯМ ТА ІНШИМИ СУБ'ЄКТАМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЗАХОДІВ ПРИМУСУ

Стаття присвячена дослідженню змісту і сутності взаємодії Національної поліції України з населенням та іншими суб'єктами забезпечення публічної безпеки та порядку. Наголошено, що забезпечення публічної безпеки та порядку має важливе значення для демократичного державного й суспільного розвитку, формування громадського суспільства та його інститутів. Виокремлено основні ознаки та форми взаємодії, а також запропоновані авторські визначення взаємодії з суб'єктами забезпечення публічної безпеки і порядку та взаємодії з населенням.

Ключові слова: взаємодія, Національна поліція, населення, застосування поліцейських заходів примусу, суб'єкти забезпечення публічної безпеки.

Ключовою ланкою розвитку Української демократичної держави є формування інституційних засад взаємодії органів державної влади та громадського суспільства, яке створює можливості для взаємообумовленого розвитку органів державної влади та інститутів громадського суспільства. Національна поліція України для ефективного виконання своїх повноважень у сфері забезпечення публічної безпеки взаємодіє з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, а також з населенням на засадах партнерства. Їх взаємодія полягає в узгоджених за цілями, місцем та часом зусиллях та у взаємній допомозі у досягненні завдань, які стоять перед взаємодіючими суб'єктами. До таких суб'єктів відносяться: Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Міністр внутрішніх справ України; Національна гвардія України, судові органи, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування, громадські формування з охорони громадського порядку, громадяни, громадські об'єднання, громади тощо.

Окремі аспекти взаємодії в правоохоронній діяльності досліджували такі вчені, як В.Б. Авер'янов, О.М. Бандурка, В.Т. Білоус, Ю.П. Битяк, М.В. Возник, І.П. Голосніченко, М.І. Додін, В.К. Колпаков, М.В. Косюта, І.С. Кравченко, Б.О. Логвиненко, В.П. Пилипишин, Є.В. Сергієнко, М.П. Ткач, Ю.С. Торкайло, В.В. Чумак, О.С. Юнін, О.Н. Ярмиш та багато інших. Однак, на сьогодні, відсутні дослідження особливостей та принципів взаємодії поліції України з суб'єктами

© Bochek Oksana, 2020

забезпечення публічної безпеки та порядку, а також з населенням на засадах партнерства, саме під час застосування заходів примусу.

Як слушно зазначили Н. Гавкалова та М. Грузд, в умовах сьогодення формування сучасної демократичної правової держави потребує ефективної взаємодії органів та структур влади всіх рівнів та інститутів громадського суспільства [1].

Особливості такої взаємодії значною мірою залежать від тлумачення та розуміння терміна “взаємодія”. Термін “взаємодія” давно вживається в юридичній літературі та використовується в правозастосовній діяльності правоохоронних органів. Взаємодія – одна з основних філософських категорій, яка відображає процеси впливу різних об’єктів один на одного, їхню взаємну обумовленість та зміну стану або взаємоперехід [2, 498]. Термін “взаємодія” походить від словосполучення “взаємна дія”, що означає процес безпосереднього чи опосередкованого впливу об’єктів (суб’єктів) один на одного. Такий вплив породжує їх взаємозумовленість та взаємозв’язок [3]. У наукових працях містяться різні тлумачення змістовного наповнення поняття “взаємодія”, що вказує на всю складність цього терміна. Так, Великий тлумачний словник сучасної української мови дає таке визначення “взаємодія – це взаємний зв’язок між предметами у дії, а також погоджена дія між ким-, чим-небудь, взаємний вплив тіл чи частинок, який зумовлює зміну стану їхнього руху” [4]. Енциклопедичний словник із державного управління дає наступне визначення: “взаємодія управлінська – це участь у спільній діяльності суб’єктів управління в процесі досягнення суспільно необхідних цілей” [5].

В.В. Чумак, дослідивши думки різних науковців щодо поняття “взаємодія”, зауважив, що, як правило, під час розкриття змісту цього поняття науковці наголошують: 1) взаємодія полягає в узгодженні дій її суб’єктів за цілями, часом, місцем проведення, виконавцями і програмою; 2) для взаємодії необхідна наявність не менше двох суб’єктів; 3) під час взаємодії кожен із взаємодіючих суб’єктів (систем) діє в межах наданої йому законодавцем компетенції; 4) суб’єктів взаємодії об’єднує єдина мета щодо виконання спільних завдань [6].

Таким чином, провівши аналіз поняття “взаємодія” можемо визначити основні ознаки цього поняття:

- наявність спільної діяльності для досягання необхідної цілі;
- узгодженість дій;
- суб’єкти діють у межах своїх компетенцій;
- єдина мета.

Правовою основою взаємодії діяльності Національної поліції з суб’єктами забезпечення публічного порядку і безпеки є Закон України “Про Національну поліцію”, постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Положення про Національну поліцію”, накази Міністерства внутрішніх справ України: “Про затвердження Положення про патрульну службу Міністерства внутрішніх справ”, “Про затвердження Порядку організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку”, “Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії територіальних органів поліції та міжрегіональних територіальних органів

© Bocek Oksana, 2020

Національної поліції України під час реагування на надзвичайні ситуації, у випадку введення правового режиму воєнного чи надзвичайного стану” тощо.

Аналіз зазначених нормативно-правових актів дозволяє виділити такі форми взаємодії поліції з іншими суб’єктами забезпечення публічної безпеки та порядку під час застосування заходів примусу:

– організація приймання-передавання осіб, які перебувають під вартою на державному кордоні України або за її межами;

– забезпечення захисту державних і власних інтересів в органах державної влади та органах місцевого самоврядування;

– спільне патрулювання нарядами вулиць, площ, парків, скверів, вокзалів, аеропортів, морських та річкових портів, інших публічних (громадських) місць;

– забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку під час проведення зборів, мітингів, вуличних походів, демонстрацій, інших масових та спортивних заходів, а також під час заходів у публічних (громадських) місцях за участю осіб, щодо яких здійснюється державна охорона;

– проведення спільних заходів з метою стабілізації оперативної обстановки у разі її загострення в межах території однієї чи кількох адміністративно-територіальних одиниць.

– виконання спільних заходів із запобігання і реагування на надзвичайні ситуації, пожежі та небезпечні події;

– проведення виконавчих дій щодо примусового виконання судових рішень і рішень інших органів;

– запобігання кримінальним правопорушенням, їх виявлення та розслідування, притягнення до встановленої законодавством відповідальності осіб, які їх учинили, відшкодування завданої кримінальними правопорушеннями шкоди, відновлення порушених прав та інтересів фізичних і юридичних осіб тощо.

Як слушно зазначив О.М. Бандурка, взаємодія правоохоронних органів – це комплекс спільних або узгоджених за часом і місцем дій кількох оперативних підрозділів з вирішення певних завдань у боротьбі зі злочинністю спільними зусиллями [7].

Крім того, можна стверджувати, що поліція, взаємодіючи з суб’єктам забезпечення публічного порядку і безпеки, у межах своїх компетенцій використовує відповідні сили, засоби і методи, а узгодженість їх діяльності здійснюється шляхом суворого виконання запланованих загальних заходів. Під час взаємодії застосування заходів примусу відбувається відповідно до Закону України “Про Національну поліцію” та відповідних нормативно-правових актів суб’єктів взаємодії.

Дослідивши взаємодію поліції з суб’єктами забезпечення публічної безпеки та порядку під час застосування заходів примусу, можна виокремити основні ознаки такої взаємодії: спільна діяльність двох і більше суб’єктів, спрямована на профілактику правопорушень та боротьбу зі злочинністю; законність; узгодженість дій усіх суб’єктів за метою, завданнями, часом, місцем; забезпечення оптимального комплексного використання заходів примусу, методів і засобів.

Підводячи підсумок, ми дійшли висновку, що взаємодію Національної поліції України з суб'єктами забезпечення публічної безпеки та порядку можемо розуміти як організовану, регламентовану та узгоджену за часом, місцем, метою діяльність із комплексним використанням заходів примусу та методів, спрямовану на профілактику правопорушень та боротьбу зі злочинністю з метою захисту прав і свобод людини, на підставі та в порядку закону.

Важливим принципом діяльності поліції та новелою прийнятого Закону України “Про Національну поліцію” стала взаємодія поліції з населенням на засадах партнерства. Прийнявши принцип взаємодії з населенням на засадах партнерства за ідеологічну засаду свого призначення, органи Національної поліції законодавчо зобов'язані здійснювати свою діяльність в тісній співпраці з населенням, територіальними громадами і громадськими об'єднаннями, спрямовуючи свої дії на задоволення суспільних потреб.

Таким чином, Національна поліція постійно співпрацює з населенням та громадськими організаціями, громадами з метою підвищення рівня громадської безпеки, запобігання вчиненню правопорушень та встановлення довірливих відносин між поліцією та населенням. Основними формами такої взаємодії є:

- проведення консультацій з громадськістю з питань нормативно-правового регулювання забезпечення публічної безпеки та порядку;
- подання представниками громадськості (громадською радою) пропозицій з питань, що стосуються підвищення ефективності заходів забезпечення публічної безпеки і порядку, удосконалення законодавства в цій сфері;
- проведення експертизи нормативно-правових актів, що приймаються Національною поліцією з питань забезпечення публічної безпеки і порядку;
- участь громадських формувань в охороні публічного порядку;
- здійснення громадського контролю за діяльністю Національною поліцією в сфері забезпечення публічної безпеки і порядку [8].

І як слушно відзначив зарубіжний фахівець С. Вайт: “Роль поліції вже не полягає просто у забезпеченні правопорядку шляхом застосування сили чи примусу, а й передбачає надання послуг – “для громадян і разом із громадянами” [9].

Таким чином, взаємодія поліції з населенням зводиться до принципів, у яких поліція має здійснювати поліцейську діяльність за згодою, а не шляхом примусу, працювати в партнерстві з іншими установами та громадськістю, адаптувати свою діяльність до задоволення потреб громадян, надавати якісні послуги та бути відповідальною за них.

Отже, з проведеного аналізу вбачається доцільним визначити поняття взаємодії поліції з населенням, під яким можемо розуміти діяльність, яка спонукає більшість законослухняних громадян до співробітництва з поліцією на засадах партнерства з метою подолання проблем, пов'язаних зі злочинністю, порушенням громадського порядку та безпекою, поліпшення якості життя кожного громадянина та встановлення довірливих відносин між поліцією та населенням.

Враховуючи викладене вище, можна зробити висновок про важливість та актуальність взаємодії Національної поліції України з суб'єктами забезпечення

публічної безпеки та порядку та населенням на засадах партнерства. Окрім того, варто зауважити, що поліція, для виконання покладених на неї повноважень, застосовує заходи примусу, які можуть бути використанні для вирішення завдань у результаті взаємодії поліції з населенням та суб'єктами забезпечення публічної безпеки і порядку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Гавкалова Н.Л., Грузд М.В.* Взаємодія органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. № 10(160). С. 281–290.
2. *Плішкін В.М.* Теорія управління органами внутрішніх справ: підручник / за ред. Ю.Ф. Кравченка. Київ: Нац. акад. внутр. справ України, 1999. 702 с.
3. *Шморгун Л.Г.* Менеджмент організацій. Київ, 2010. 452 с. URL: https://pidru4niki.com/16011013/menedzhment/vzayemodiya_vzayemovidnosini_lyudey_organizatsiyi_sutnist_vidi_osoblivosti_vzayemodiyi (дата звернення: 25.11.2020).
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2005. 1728 с.
5. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад.: Ю.П. Сурмін, В.Д. Бакуменко, А.М. Михненко та ін.; за ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П.Трощинського, Ю.П. Сурміна. Київ: НАДУ, 2010. 820 с.
6. *Чумак В.В.* Взаємодія та координація між суб'єктами охорони державного кордону. *Право і безпека*. 2011. № 2(39). С. 161–165.
7. *Бандурка О.М.* Оперативно-розшукова діяльність: підручник. Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ. 2002. 336 с.
8. *Кікінчук В.Ю.* Форми взаємодії Національної поліції з іншими суб'єктами забезпечення публічної безпеки та порядку в державі. *Право.ua*. № 1. 2017. С. 81–86.
9. *White S.* (2011) The Importance of Community Policing in Troubled Times. Conference Paper for the International Crime Prevention Conference, 14–17 November 2011, Singapore.

REFERENCES

1. *Nataliia L. Havkalova, Maryna V. Hruzd* (2014) Vzaiemodiia orhaniv publichnoi vlady ta instytutiv hromadianskoho suspilstva. “Interaction of Public Authorities and Civil Society Institutions”. *Current Economic Problems* 10(160), 281–290 [in Ukrainian].
2. *Plishkin, V.M.* (1999) Teoriia upravlinnia orhanamy vnutrishnikh sprav. “Theory of Management of Internal Affairs Bodies”: textbook / ed. Yu.F. Kravchenko. Kyiv: Nat. Acad. Of Internal Affairs of Ukraine. 702 p. [in Ukrainian].
3. *Shmorhun, L.H.* (2010) Menedzhment orhanizatsii. “Management of Organizations”. Kyiv, 2010. 452 p. URL: https://pidru4niki.com/16011013/menedzhment/vzayemodiya_vzayemovidnosini_lyudey_organizatsiyi_sutnist_vidi_osoblivosti_vzayemodiyi (Date of Application: 25.11.2020). [in Ukrainian].
4. *Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy (z dod. i dopov.)*. Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language (with additions and additions) / compiler and editor V.T. Busel. Kyiv; Irpin: VTF “Perun”, 2005. 1728 p. [in Ukrainian].
5. *Entsyklopedychnyi slovnyk z derzhavnoho upravlinnia*. Encyclopedic dictionary of public administration / compiled by: Yu.P. Surmin, V.D. Bakumenko, A.M. Mikhnenko and others; for order Yu.V. Kovbasyuk, V.P. Troshchynsky, Yu.P. Surmina. Kyiv: NAPA, 2010. 820 p. [in Ukrainian].
6. *Chumak, V.V.* (2011) Vzaiemodiia ta koordynatsiia mizh subiektamy okhorony derzhavnoho kordonu. “Interaction and Coordination between the Subjects of State Border Protection”. *Law and Security* 2(39), 161–165 [in Ukrainian].
7. *Bandurka, O.M.* (2002) Operatyvno-rozshukova diialnist: pidruchnyk. “Operational Search Activity”: textbook. Kharkiv: Nat. Univ. of Intern. Affairs. 336 p. [in Ukrainian].
8. *Kikinchuk, V.Iu.* (2017) Formy vzaiemodii natsionalnoi politsii z inshymy subiektamy zabezpechennia publichnoi bezpeky ta poriadku v derzhavi. “Forms of Interaction of the National Police with Other Subjects of Ensuring Public Safety and Order in the State. *Law.ua*, 81–86 [in Ukrainian].

9. *White S.* (2011) The Importance of Community Policing in Troubled Times. Conference Paper for the International Crime Prevention Conference, 14–17 November 2011, Singapore [in English].

UDC 351.74:342.95

Bochek Oksana,
Research Officer of the
State Research Institute
MIA Ukraine, Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0002-3884-8897

INTERACTION OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE WITH THE POPULATION AND OTHER ENTITIES OF ENSURING PUBLIC SECURITY DURING THE APPLICATION OF POLICE COERCIVE MEASURES

A key link in the development of the Ukrainian democratic state is the formation of institutional foundations for the interaction of public authorities and civil society, which creates opportunities for the mutually conditioned development of public authorities and civil society institutions. The National Police of Ukraine cooperates with state authorities and local self-government bodies, as well as with the population on a partnership basis in order to effectively exercise its powers in the field of public safety. Their interaction consists in concerted efforts in terms of goals, place and time, and in mutual assistance in achieving the tasks facing the interacting actors. Such entities include the President of Ukraine, the Verkhovna Rada of Ukraine, the Cabinet of Ministers of Ukraine, the Minister of Internal Affairs of Ukraine; The National Guard of Ukraine, judicial bodies, local state administrations and local self-government bodies, public formations for the protection of public order, citizens, public associations, communities, etc.

After analyzing the concept of “interaction” we can identify the main features of this concept:

- the presence of joint activities to achieve the desired goal;
- consistency of actions;
- subjects act within their competences;
- the only goal.

The analysis of the mentioned normative-legal acts allows to allocate the following forms of interaction of the police with other subjects of ensuring public safety and order during the application of coercive measures:

- organization of reception-transfer of persons detained on the state border of Ukraine or abroad;
- ensuring of the protection of state and own interests in public authorities and local governments;

© Bochek Oksana, 2020

– joint patrols of streets, squares, parks, squares, railway stations, airports, sea and river ports, other public (public) places;

– ensuring (protection) of public (public) security and order during meetings, rallies, street marches, demonstrations, other mass and sports events, as well as during events in public (public) places with the participation of persons subject to state protection ; – carrying out joint measures to stabilize the operational situation in case of its aggravation within the territory of one or more administrative-territorial units.

– implementation of joint measures to prevent and respond to emergencies, fires and dangerous events;

– carrying out executive actions on enforcement of court decisions and decisions of other bodies;

– prevention of criminal offenses, their detection and investigation, bringing to justice the persons who committed them, compensation for damage caused by criminal offenses, restoration of violated rights and interests of individuals and legal entities, etc.

Keywords: interaction, National police, population, application of police coercive measures, subjects of public safety.

Отримано 27.11.2020